

Megjelenik hetenkint háromszor a m. k. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10 frt. o. ért.
Félévre	5 " 50 kr.
Évnyegyedre	3 " —
Egy órára	1 " —

Szerkesztői szállás:

belső fordulója 123 szám.

Kiadó hivatal:

Középútcza Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

5t hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. a minden hirdetés után 80 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasenstein és Voglernél (Neuer Markt 11 szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyitási cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez küldendő.
Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál eltekint.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

1870-ki XV-dik évfolyamára.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre	10 frt. o. ért.
Félévre	5 " 50 kr.
Évnyegyedre	3 " —
Egy órára	1 " —

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középútczai könyvkereskedésébe) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Pest, július 7. 1870.

(B.) Tegnap már a 6 dik ülésben foglalkozott az országgyűlés a municipiumok szervezéséről szóló törvényjavaslat feletti általános vitával.

Tagadhatlan, hogy a tárgy fontosságánál fogva annak alapos megvitatása szükséges, s így az erre fordított időt elveszteszünk mondani épen nem lehet. Azonban mindennek megvan a maga határa, s így van ez a jelen esetben is; mert a tárgy már annyira ki van merítve, hogy az ezután következő szónokok legfőbb a már elmondottakat fogják ismételni kevesebb vagy több szerencsével, új köntösbe öltöztetve a már elmondottakat.

Naponta mindinkább meggyőződik mindenki arról, hogy ha a ház nem akarja egy elnökségi által korlátozni a szabad szót, a ház tagjainak kell tennie arra törekedni, hogy a felesleges beszélpontok kiküszöböljék; különben a ház asztalára már letett s még ezután leteendő reformkérdések maga idejében való megoldása lehetlenné válik.

A tegnapi beszédek közt első helyet a báró Eötvös és Kautz Gyula beszédei foglalják el. B. Eötvös beszédén meglátszott, hogy ő a megyei rendezési évek hosszú során át tanulmányozta, s hogy e mellett a parlamentarismus színvonalára emelkedvén, sem a régiek, sem az újabb rögzelméknek nem rabja. Kautz Gyula pedig a tudomány magaslatán állva mutatta ki az ellenzék ferde felfogását.

Általános csodálatos jelenség, a midőn az ellenzék görbit akadályokat a parlamentarismus megvalósulása elé, s tör lánsát a táblabíró-politika mellett.

Mikor lesz vége az általános vitának, alig lehetne meghatározni, miután még 80 szónoknál több van felírva.

Azonban a Deák-párt tegnap esti értekezletében meghatározatott, hogy a részletekre vonatkozó javaslatát szombatra adja ki-ki be, hogy a párt azok felett egyetértésre jöhessen.

Az önzéstelenység fényes példája.

(Brrr.) Mult alkalommal az új balközép magatartásáról elmélkedtem, bevallva szerényen, hogy annak irányát előttem a titok leple fedi. Azóta sok megváltozott. Az új balközép helyet fogott a képviselőházban s így nemcsak meg tudjuk: hányat hitt az óra. Ki hitte volna, hogy épen az ó-balközép vezesse be a parlamentbe az új-balközépet! Pedig ez megtörtént dolog; méltó arra, hogy a pártélet politikai évkönyveibe arany betűkkel jegyezzessék be, mint az ó balközép önzéstelenységének fényes példája. Jókai nemcsak levelet írt a pozsonyiaknak, hanem személyesen is elrándult Pozsonyba; nemcsak a bondavári közsételep milliárdnyi kincseit menté meg az utókor kiszámíthatatlan hasznára, kioltván az égő kőszén-tárnát, — de a magyar parlamentbe is beoltá az új balközépet. Már, hogy ezt az ó balközép beleegyezésével tette-e, vagy a nélkül, azt én nem tudhatom; hiszem, hogy Csernátony ismét „párttités” kiabálhat; no de Jókai újra azzal mentheti magát, hogy ő csak azt a pártot segítette győzelemre, mely ma még nem igen számos: Hornból, kebelbarátjából állván az egész; valószínű tehát, hogy ha felhatalmazás nélkül cselekedett is, ismét bocsánatot nyer, egy erős argumentumot adván Horn besegítésével az ó-balközépnek arra, hogy „önzéstelen” és nem mereng a piros támlányok felé, mint azt az ősi privilegiumoktól elrugaszkodott jobboldali journalisták mondani szokták; aztán, a megyetörv. javaslat vita ellenzéki érvszük korában ebből az argumentumból is lehet fekete gyémánt.

Vajjon hány padot foglal le Horn a képviselőházban pártja számára? Ugyan megjárna a Deák-párt, hogy ha, míg tagjai a büfében forgolódnak, az új-balközép vezére összehajolna a többiséget,

záslója körül gyűltené a reformereket, s visszatérve bámulattal látnák a rettenetes fait accompli. Bizony, videant consules, mert hát az ördög nem alszik.

Ne higyük, hogy Horn egészen egyedül állana. Kapott ő a pozsonyi szerencsés megválasztás alkalmából üdvözlőket, az ország minden részéből; de azért szokott szerénységgel csak a nagy-mihályit, kecskeméti, gálszécsi és török-székelyi öntájt; leszámítva tehát a leszámítandókat, annyi áll, hogy 4 üdvözlét van mellette. Ez ugyan még sovány egy párt; de ha a vezér coram parlamento, alkalmas, Tisza Kálmán kézzorítására: megnyeri és egy rakás baloldali éljent megszerez, — nem fog egyedül állani. Végére is kitudja, nem lesz-e a balközépi résekben behatolt új-balközép e párt erősségeinek trójai lovára? La nincsenek is ma benne vitések, lehetnek; melyik oldalról várja őket a vezér, kitűnik a „Nr. Fr. Lloyd” 34 ik számából. Ebben ugyanis elmondja Horn, hogy „a nemzetiségek követeléseivel szemben, ezeket akarja „bátterbe szorítani”, holott az őket „megillető befolyást kellese megóvni” úgy „junctim”, azaz: fogjanak ok az új-balközéppel kezét. Mert ime Horonnak a virilis szavazatok is azért nem tetszenek, mivel a nemzetiségek elnyújtják legérzékenyebbül, — e felett: „a nemzetiségek természetes jogait rövidítik meg.”

Nagyon féltős, hogy Horn legalább is az úgynevezett „nemzetiségi” képviselőket vonja el az ó-balközép részéről; pedig mily nagy dicsőséget szerzett volt számára csak az imént Moconiu az ő fényes beszédével. Tehát Horn a főkésségek után nyújtja ki kezét.

Horn merész ember, nem ijed meg saját árnyékától, sőt ebben is egy egész pártot lát maga mögött. Megválasztják őt egyedül Pozsonyban, s bár pártja: 1 vezér + 4 üdvözlét, mégis így irat e tényről az ő lapjában: „a kivívott győzelem által a haladás győzött a helytállás, a reform a veszedelmes stagnatio fölött.” Nemesak azt reméli, hogy „sok jól” tehet, hanem annyira elbizakodott, hogy ismét lezékelteti a balközépet, mondván: „az 1867—1869 iki országgyűlési ülészek története szomorú tanulságot szolgáltat arról, mily meddő, sőt abszolute káros volt a parlamenti baloldalnak a belreform kérdéseiben követett eddigi elutasító magatartása.” Ezen akar segíteni Horn, midőn így szól tovább: sürgető szükség, „hogy a haladás minden barátai a negatio és tértelenség eme álláspontjáról kilépjenek a positiv cselekvés terére” t. i. az új balközép sorai közé.

A „Nr. Fr. Lloyd” annyira megy az önhittségben, hogy Horn megválasztását így jellemzi: „meg vagyunk győződve, hogy ez a kezdete az ország actiójának, s hogy ezt követendő a parlament actiója és pedig a haladás és hatékony reformok értelmében.”

E szerint az új-balközép fogja reformálni az egész parlamentet! Alig emelték Hornot a balközépi a képviselői székbe, már az egész ellenzék lezékelteti, s egyedüli fölépésnek tulajdonítja azt az actiót, mely, ha jól emlékszem, 1825 ben vette kezdetét, mikor is nemcsak egy óriási kapacitás állott a reformmozgalom élén. Ugy látszik, hogy Horn, megemlékezve ama közmondásról: „szemérmes koldúnak úres a tarisznyája,” — a szerénységet nem viszi el magával az ország házába. Meglehet, hogy így nagyobb garral léphet fel oda benn; de hogy több sikerrel — abban legyen szabad egyelőre kételkednem.

Tanítóképzési ideigl. tanfolyamok.

A mint biztos forrásból értesültünk, a közoktatási miniszter a most következő nyári szünidő alatt országszerte 29 helyen állít fel tanítóképzési tanfolyamokat, s ebből Erdélyre 13 jut, — ezek lennének Sz.-Keresztúron, Sz.-Udvarhelyen, S.-Szt-Györgyön, K.-Vásárhelyen, Csik-Somlyón, Hidvégen, Bürkösön, Déván, Gy.-Fejérvárt, N.-Enyedben, Abrudbányán, Dicső-Szt-Mártonban és Szamosújvárt. A mely vidékeken ily tanfolyamok nem állítanak, ott a megindított tárgyalás elkészült, vagy szüksége nem mutatkozott.

Célja ezen ideiglenes tanfolyamoknak az, hogy a tanítói okmánnyal s kellő képzettséggel nem bíró tanítók, vallás- és nemzetiségkülönbség nélkül, a mit lehet, pótol-

janak, a pädagogiai föbb elvekkel, sikeres tanítómóddal, jobb kézikönyvekkel, mindenemü taneszközökkel megismerkedjenek, s ezáltal a népoktatás ügye valamivel előbb vitessék.

A tanfolyam 6 hétig tart. Két-három tanár fog kinevezetni mindenikhez külön-külön 100 frtnyi tiszteletdíjjal, a tanfolyamon résztvevő tanítóknak pedig 50 krnyi napidíjt engedélyez a miniszter, hogy ezáltal is megkönnyítsék a szegény tanítóknak a részvevését. Ezenfelül a tanfelügyelőknek meghagyatott felhívni azon város, vagy falu községét, melyben a tanfolyam tartatik, hogy a tanítókat szállással lássa el.

Mindenki tanfolyam számára megküldetnek mindennemü taneszközök ingyen, melyek a tanfolyam lejártával kitünőbb iskolák számára fognak ajándékozotni.

A közoktatási miniszternek ebben megléte egy elismerést érdemlő intézkedését kell üdvözölnünk, olyant, mely tisztán culturali, melyet — meggyőződésünk szerint — semmi oldalról megtámadni, vagy csak közömbösön is venni, nem lehet; melyért egy a tanítótestület, melynek emelésére ezen ideigl. tanfolyamok állítanak, mint a felekezetek s az egész ország csak köszönetet szavazhatnak.

Ugy tudjuk, hogy ezen intézkedéséről a miniszter minden felekezeti főhatóságokat értesítet, egyszersmind azon felhívással, hogy a hatóságok alatti tanítókat, s kiváltképen azokat, kiknek erre szükségük van, útasítsák a kedvező alkalom felhasználására.

A különböző vidékeken lakó nemzetiségek nyelve az előadásoknál tekintetbe fog vétetni.

Hány tanító van, kinek eddig alkalmat sem volt látni egy jó iskolához megkivántató mindennemü taneszközöket! És hány tanító van, ki a nevelés- és oktatástan föbb elveivel is alig ismeretes!

Nem képzelhetek oly tanítót, ki ennyi önként kínálkozó előnyt saját érdekében felhasználni ne siessen, — s nem képzelhetek oly embert, vagy testületet, mely a tanítókat e tekintetben gátolni kívánna. Ellenkezéleg, hiszem, hogy ez az a tér, hol mindnyájunk nézete s óhajta egygyé olvadhat és mindnyájan szívünkbelől minél több sikert kívánunk az ily üdvös intézkedéseknek, a népoktatás javításának.

Kötelezve senki sincs ezen tanfolyamok hallgatására, de erkölcsileg igen is kötelezve van minden tanító, ki legkevésbé érzi magában, hogy a tanfolyamnak hasznát veheti.

A tanfolyamok megkezdésének határidejét a helyi körülményekhez képest meghatározni, a tanfelügyelőkre bízotat.

Föl tehát, tanító urak, használják a jó alkalmat, melynek az a haszna is van, hogy alkalmuk lesz pályatársaikkal a tanügyet érdeklő eszmecserére. Eddig önök voltak azok, kikre senki sem gondolt; ime, itt az idő, midőn önkért, önök érdekében is történik valami!

Szívünkbelől kívánunk minél több sikert ez üdvös intézkedésre!

Pest, július 8-án, 1870.

(r. l.) Most az egyszer nem politikával kezdem levelem.

Miudamelltal talán szívesebben veendik önök és nagyobb örömmel fogják olvasni, mintha politikával bibelödném, — a mely néha oly magas, hogy szinte nem is érte az ember — mert igen közelről érdeklő a királyhágtóni kis hazát.

Mint bizonyosat jelezhetem ugyanis, mikép a nagy várad kolozsvári vaspálya-vonal műszaki bejárása folyó hó 12-ken menend végezh.

E szerint a megnyitáshoz semmi sem fogja útját állni, az most már ospan az igazgatóságtól függ.

Mily forró vágya lesz betöltve Erdélynek az nap, melyen az utasokkal megrakott első vonat vágtat majd a kolozsvári indóházba, azt tudják önök.

E vasút létesítésének egyik főrugója, még a legválságosabb időkben is erayedetlen szószólója gróf Mikó Imre volt.

Ki merné ezt tagadni?

És a sors még sem engedte meg, hogy mint az ország minisztere installálhassa a pályát, a mely annyi gondot, annyi fáradságot okozott neki.

Az örökös csipkedések, méltatlan gyansítá-

mevlátja a szálkát, míg a magáéban a gerendát nem, még a — hazája érdekében — legtelmessébb férfi türelmet is kimerítették, minélfogva tározójáról lemondott.

Am azért gróf Mikó Imre a pálya megnyitása ünnepején főtényező leend, nemcsak azért, mert még életében látni fogja az életket, melyet nem is mások, hanem ő maga emelt magának, tudniillik magát az elkészült vaspályát, hanem azért is, mert a miniszterium nevében Gorove közlekedési miniszter őt kérte fel, hogy a nagyvárad kolozsvári vonal megnyitása alkalmával képviselje a kormányt.

Ezen gyöngéd, de egyszersmind kötelességszerű figyelem mindenesetre elismerést érdemel. Saum cuique!

E pálya történelmében mindig első helyen fogja említeni a historiograph Mikó nevét, helyén van tehát, hogy ő tárja fel Magyarország — eddig csaknem zárva volt — kapuit Erdély előtt, és viszont.

Mondhatom, mikép a megnyitás napján, Kolozsvár városának traditionalis vendégszeretete ugyancsak igénybe lesz véve, mert annyian késztülnek le a fővárosból, miszerint ha mind lehetnének, a kik menni akarnak, nem hiszem, hogy egy vonat elég volna.

És most a politikából is valamicskét, röviden. A municipiumok rendezéséről szóló törvényjavaslat fölötti vita erélyesen folyik.

A mai nap babérja a hevesi Németh Alberté, a ki ugyancsak jól mulattatta, és csaknem agyonkacagattatá a publikumot, hosszu beszédével. A refrain természetesen az volt: Le a törvényjavaslat!

Ügyes taktika volt a humort hívti segítségül, és a mulattatást tűzni ki ezúl, különben aligha hallgatta volna végig néhány ember.

Az „eláll” és „szavazunk” felkiáltások már-már kezdenek zajlani, babár csak tompán, elfojtva is, de még vagy 76 szónok van felírva.

Végig fogják-e ezeket mind hallgatni? Én nem hiszem.

Deák Ferencz még nincs feljegyezve a szó-lásra, sőt mióta a törvényjavaslat tárgyalatik, még nem is volt az ülésben.

Egyebiránt ez már szokása az öreg urnak. A legfontosabb tárgyalások első napján eddig is rendszeren otthon maradt, hanem figyelemmel olvasta a beszédeket, és midőn elérkezettnek hitte az időt, maga is szólt.

Ezuttal — valószínűleg — szintén ezt teendi.

Bélyeg.

Ó Felsőeg azon nézetből kiindulva, hogy az 1870-iki költségvetésben felvett nyugdíjaknak 54,507 frtra történt leszállítása a képviselőház azon határozatán alapszik, melylyel az 1849-ik év óta nyugdíjazott hivatalnokok egy részének nyugdíjai részben vagy egészen eltöröltettek: arra határozta magát, hogy a kifogásolt illetményeket saját udvartartási költségeinek rovására átvegy.

Az erdélyi volt román határhozredek birtokviszonyaiknak rendezésére a bel-, pénz- és igazságügyi miniszteriumok kebeléből kiküldött vegyes bizottság a naszódvidéki volt katonai, s eddig kincstárilag kezelt épületek és telkek iránt munkálatait bemutattván, ennek alapján az említett szakminiszterek közt m. hó 17-én végmegállapodás jött létre, mely szerint a felosztott ezredek ingatlan javai azon helységek egyházi és iskolai céljaira lettek ingyen átboesátva, melyben felküzsenek. Ilyen javakban részesültek: Naszód, Kodna, Teles, Zágna, Monor, Gledon, Roman-Budak, Kis-Sajó és Maros-Oroszfalusi. Naszódnak és Monornak oly feltétellel adatott, hogy ha a bírósági szervezés alkalmával, hennök székhely állítatnék fel, s erre alkalmas helyiségek nem találhatók, az átengedett épületeket e célra visszaadni kötelesek. Ezen megállapodás végrehajtásával Naszód vidék főkapitánya Bohetiu Sándor bízotott meg.

Mint az erdély-oláhországi határszélről a „P. Naplót” értesítik, a román hadsereg számára legujabban ismét nagyszerű lovásársálok történnek titokban. Főleg a túzértséget szaporítják. Az oláh-moldvai vasut mozgalom is élenek foglalkoztatja a románokat, s e ezébből egy gazdag görög bankár a Sósmezővel határos Gorzafalvát vette meg, s a román kormánynak azon ajánlatot tette, hogy, ha megengedik, Agiudból Sósmezőig építteti ki a vonalat. Írják azt is, hogy Moldva roppant majoritása Coustát ohajtja vissza, s ezért a választások alkalmából ott nagy mozgalom fejlődött ki.

Azt is Erdélyből írják a „P. N.”-nak, hogy a moldva-oláhországi határszélén a zsidóüldözések ismétlődnek. Bacauban a zsidók a rossz számdékot észrevéve a praefekthez mentek, figyelmeztetvén őt, hogy a mint az üldözés megkezdődik, a várost petroleummal gyújtják fel. Erre a praefekt lemondott. Tekintetbe véve, hogy a rendes hadsereg mind oda fog húzódni a választások után.

A Deák-kör júli. 10-én este értekezletet tartott, melynek czélja volt a kör egyes tagjai által a köztörvényhatóságok rendezéséről szóló törvényjavaslaton teendő módosítványok iránt megállapodásra jutni. Első módosítvány a Zsedényi volt, melyben a szab. kir. városokat kivétlenül indítványozta a törvényjavaslat hatálya alól; hosszabb vita után, melyben részt vettek: Deák F., Andrássy Gy., és Rajner P., is a párt azon megállapodásra jutott, hogy a városok nem fognak külön törvény által rendeztetni, kivétlenül Buda-Pest főváros. Az aggodalmak eloszlása tekintetéből pedig elhatározott, hogy a megyei főispánok nem lesznek egyuttal városiak is a törvényjavaslatban is ki fog tétetni.

Az országházról.

Szirmay Ferenc beszéde

(a képviselőház július 2-ik ülésében.)

T. ház! Ha a priori szándékom meggyőződésem lett volna a jelen alakban fennálló megyei intézményt pártolni, épen a Debreczen városára igen érdemes képviselője által felhozott, a miniszteri javaslatot támadó érvek vezérelésének azon térére, melyen állok jelenleg, hogy t. i. a megyei reformot kívánom kell, azt a törvényjavaslat értelmében successive elérhetőnek vélem, egy szóval: a részletes vita alapjául elfogadom.

Nem volnék őszinte, ha mindenek előtt ki nem mondanám azt, hogy a szövegben levő kérdéshez ily szellemben szólni, mint én bátorságot veendő magamnak, mindig bizonyos neme az önmegtagadásnak és hogy az ily öntudat nem épen azon bátorságra indító támasz, melyet a parlamentti szónok oly szívesen szokott mögött érez. De vizsgálom engem t. ház, e helyzetben az, hogy nincs oly fontos, a nemzeti életbe mélyebben beható kérdés, melynek keresztülvitele reakció nélkül történhessék, és hogy a hol vizsgálás van, ott okvetlenül oly tényezőknek is kiesszünk, melyek azt előidézték; én tehát belenyugozom abba, hogy az érintett tényezők egyik harszósaként állandók e képviselő testületben és tant bien que mal igyekezni fogok ez álláspontot igazolni. (Halljuk!)

T. képviselőház! Egy mélyebb gyökert vert institutióba reformot behozni és azt kellő eredményel érvényesíteni, nem csak önmagában nehéz, mert jobbnak alkotását feltétlenül kívánja, de nehéz, mert nem szabad bevárni, valamint a beteg emberi organismusnál, hogy az egész vér elmérgesedjék, de a nehéz operatiót annak előtte és a beteg testnek még meglehetősen erős állapotában, hogy t. i. kitarthassa, eszközölni; nehéz mondom ezen betegnek ismert, nem halott és mégis veszélyes betegnek meghatározni az időpontot, melyben a nagy mű végrehajthatik.

Ily pillanat előtt és nem tagadom, legfontosabb pillanat előtt áll a Magyarország királya által a korona tanácsába meghívott ministerium, melynek elhatározásánál a törvényhozó-testületnek végeconsiliumára appellál.

Ha valaki létezik e világon, ez bizonyára én vagyok, ki minden előtt, a mi a régiség, az aggodalom jellegét viseli, pietással megbajol; de én t. ház, nem akarván annyira menni és Heine költővel elmondani, hogy némelykor a feltámadásban is hiszek és jóllehet a multban igen sok érdeket lehet találni, én t. ház, nagy hibának tartanám mindenekelőtt hazánk jövőjét a multban keresni, és ép utolsó volnék el nem ismerni azt, hogy a megyei intézménynek a magyar alkotmány irányában nagyon is megvannak kegyeletré utaló érdemei; de ezt t. képviselőház, még se indítók arra, hogy azon alkotmány, melynek fejlődésének okvetlenül párhuzamos vonalban kelle minden korszakon át állni a korszakokkal, hogy ezen alkotmány általunk a megyei institutió alá és nem föléje helyezessék. A magyar nemességnek is megvannak a multban bizonyos érdemei, és ezt még Pécs városának igen tisztelt képviselője Irányi Dániel ur is meg fogja engedni, és azon érdemek nem akadályozták, mit különben örömmel és belső nyugtatóssal constatálók, a modern világnak tisztá demokratikus elvet legalább theoretice hazánkban felszínre juttatni.

Jóllehet közelfekvő és a magyarföldi emberrel minden nap érintkező viszonyok képezik a vita tárgyát, de itt is gondolom, az államférfini szempont, mint minden nagyobb politikai mozzanatokban, lehet és kívánatos, hogy legyen a mérvadó.

Én azt hiszem tiszt. ház, miszerint a társadalom irányában, a más népek irányában felelős marad minden nemzet belső institutióival. Szomorú sorsu azon nép, mely az általános irányt, az idő kívánalmait nem értve, a közérzületet saját visszamaradása által sértve, más előbbrehatott politikai elemek által figyelmeztetik visszamaradására. Mert tiszt. ház! a világmozgások ily felétörtént emanatiója nem szól egyedül az internationalis

érintkezések körére, van ennek mélyebben beható sulya, és ez morális felelősség épen a történet, a gyakran önmegtagadást igénylő nemzeti önbecsülés irányában.

Jól tudom és érzem, t. ház, hogy ezen nemzet, melytől leggyökeirebb intézményének egy része kiváratik áldozatul, hogy ez rajta nem könnyű szívvel tesz túl; de ezt nem a jelen kormány szeszélyessége, nem a jelen kormány politikája, nem a jelen kormány centralizáló törekvése, nem a jelen kormány actio viszketegeése, nem továbbá a jelen kormányai bárhonnán jövő befolyás, nem a jelen kormány könnyelműen elvető politikai cynismusa, nem végre a kormány buzgó hazafini szeretetének hiányai, mely legalább is oly nagy, mint bárkinél e hazában, nem ezek mondom, de azon tényező, mely ép úgy önközt áll, mint ez oldaliak által alkotva lőn, az 1848-iki törvények; de ezt főképp az azóta még előbbre száguldott korszellem behatólag, sőt feltétlenül kívánja.

És tisztelettel kérem Debreczen városának érdemes képviselőjét, Tisza Kálmán urat, vajjon mily argumentumokkal kíván ő fellépni azok ellenében, kiknek bünténi impuntálják, hogy ők az 1848-iki törvényekhez szavazatukkal nem járultak? Vajjon az igazolástól nem menti fel maga a t. képviselő ur az által, hogy a kormánynak az 1848-ra vonatkozó, és oly lényeges előterjesztését mostan ellenzi, és így csakis azt bizonyítja, hogy azon törvények alkotása, behozatala nagyon jókor, vagy hogy azoknak valóságos keresztülvitelére a t. képviselő urnak komoly gondolkodása soha nem volt; őszintén megvallom, én az gondoltam volna, hogy a midőn a mult országgyűlésen Debreczen városa igen t. képviselője Tisza Kálmán a feudalismus végmaradványainak eltörlésére szokott liberalismusával figyelmeztető a kormányt, hogy ő akkor a feudalismus, egészen tehát a régi megyét is érteni méltóztatott, de úgy tetszik, hogy az igen t. képviselő ur szabadelvűsége egy kevéssé a subjective kényelemre fekteti a feudalismusnak definitióját.

És így bátor vagyok figyelmeztetni az igen t. képviselő urat, miszerint igen könnyen azon tragico-comicus ellenmondásba érhetnek, hogy a feudalismus eltörlését kívánja; de mindazt, mi annak legpregnansabb symboluma, fentartani.

De hogy visszatérjek: igen is jól tudom t. ház, hogy e nemzet az elszántságra hajlandó jellemmel specificeusabb léttel bír, mint bármely más; de épen itt fekszik és nem másutt ezen szellemileg és anyagilag dusan áldott országnak legfőbb politikai jelleme, mely őt a fejlődésre nézve legjobb esetben végzeként oda tereli, a hol sokkal alantabb állók jóléti foka kezdődik.

Ha ezen irányban és ezen főhibákat felismerem, önmagunk teszszük az ujjat a sebre, ezt elbirhatjuk; de én attól félek t. ház, hogy kevés idő muland, és itt nem lesz többé kérdés egy józan és mérsékelt, a népek geniúsát figyelembe vevő reformról, de igenis egy nemzeti intézmény végképi és gyökeres eltörléséről.

Mert ha azon animositás, mely a megyei általulás ellen nyilvánul, érvényre jutna, teljes meggyőződés, miszerint hamarabb vagy később a socialis kérdések erőszakos megoldásához vezetne; hisz mi természetesebb, mint az, ha a tisztá demokratikus törekvések elferdítettnek, egész nyugati Európa által elismert egyenlőségi elv hangzatos szavakban, de mindig a tények által megczáfoltatván, a valódi szabad elv, bármely megyébe is tekintünk, e hazában elnyomatik (Helyeslés jobb felől. Ellenmondás bal felől.)

Azt méltóztatott mondani Debreczen városa igen t. képviselője és fejtegetni hosszasan, hogy a centralizációtól fél; én megvallom, a centralizációtól mendenekelőtt nem félek ott, hol ez hazánk alkotmánya fentartását biztosítja (ellenmondás bal felől); de tovább megyek: a centralismus kitűnő természetű és jótékony befolyással birhat mindazokra, kik a centralizációban az oligarchicus függetlenséget, a rend megszüntet keresik; az állam észszerű jogait és esetleg az egyénét is megtagadni vagy legalább háborítani kívánják. Biztosíthatom az igen t. képviselő urat, hogy a mennyiben mi Magyarországnak decentralisatoroknak, hogy azon palást alatt, miszerint nálunk minden fejfel lefelé megyen, az idegen öszszesítési systemát alkalmaslag becsempészessék.

Ez némileg belvízszójainkra szól; de méltóztatott az igen t. képviselő urnak körültekinteni a szabadság mintájára rendezett államokra, így Angliára, a Sveizra, és északamerikai státusokra, nem lehet e mindinkább ott is észlelni már, hogy az egész irány a jó értelemben vett centralizáló? A selfgouvernement elve ezen század ropant anyagi haladásánál fogva gyakorlatilag véve, legnagyobb nehézségét a munka- és szolgálatkészség ritkaságában találja; a gazdag ember csak is tetemes áldozatok mellett képes magát ügyeitől elvonni, mi ismét közvetve az állam kárára válik; a szegény és képes egyén pedig idejét, erejét nem ajánlhatja föl hazájának szolgálataira, ha a néphez intőnk kérdést, vajjon a józan centralizáció kormányzatát kívánja-e, vagy az ön-

kormányzati administritiót inkább? az bizonyosan az előbbi mellett fog nyilatkozni, mert több garantíát nyújt mindennapi szükségének. (Zajos nevetés bal felől.) Kérem, méltóztatassanak türelemmel meghallgatni, mert gyenge hangom nem birom fokozni. (Előök csenget.) Valljuk be őszintén, ez mindennapi szükségünknek jobban megfelel.

A szabadság fenntartásának felfogásom szerint jobban nem felelhetünk meg, és ennek, mint mondtam, meg is feleltek már a cultura legmagasabb fokán álló legrszabadabb államok, hogy t. i. mindinkább törekvünk oda menjen, valamint az igazságszolgáltatás terén a formaszertéséget lehetőleg másod vonalba állítani, az arbitriumnak szentelni a főügyemet, ugy az administritióknak ügyeiben tudjunk áldozni a szabadság elveiből is, hogy a kezelés practicus legyen, s minden egyes polgárt szükségében kielégíthessen.

A selfgouvernementből ily levonásokért t. ház, bátran elvárlhatja minden parlament, minden államférfiu a felelősséget.

Azt méltóztatott mondani Debreczen városa igen tisztelt képviselője, hogy ő a bureaucratia-tól fél, és a mostani megyében, hol egy bizottmányi gyűlés határozatainak feldolgozására 3, 4, 5 hivatalnok működik, ezt bureaucratikus systemának nem tartja? És őszintén mondván mi azon valódi értelemben, mely nálunk a „bureaucratia” kifejezésnek tulajdonították? nem e az tiszt. ház, hogy a bureaucratia a dolgozó, az alkotmányos megyei tisztviselő hivataloskodik. Szerenese, hogy a jó kivételek is számosak; de eltekintve ezen állconstitucionalis finomabb distinctiótól mi jobb: a sok hivatalnok, t. i. több mint kell, a ki dolgozik, mert módja van a kormánynak arra szorítani, tehát a tevékeny bureaucratia; vagy a sok hivatalnok t. i. több mint kell, kik közül csak egy része tevékeny vagy épen egész vidékenként nem dolgozik, mert a kormánynak nincsen módja rászorítani és, ugy látezik, Tisza Kálmán képv. ur kedvezen gyermeke, a megyei bureaucratia. (Derűtség.)

Azt méltóztatott mondani Debreczen városa igen t. képviselője, hogy ő a miniszteri omnipotentiától fél. Én megvallom, az oly miniszteri omnipotentiától, melyet minden pillanatban a parlamentben megtámadhatok, czáfolhatok, kérdőre vonhatok, ily erélyes oppositio ellenőrzése mellett nem félek.

De különben azt vélem, hogy Tisza Kálmán ur mint az ellenzéknek egyik vezére, nem is engedheti, hogy annak oly kevés befolyás tulajdonitassék, miszerint az érintett kormány omnipotentiáját ne fékezhetné.

Én meg vagyok győződve, t. ház, hogy ezt Debreczen városának képviselője csakis szokott szerénységében állítja, azért helyreigazítom, ismételve kijelentvén, hogy én a miniszteri omnipotentiától ily kitűnő ellenzék és vezérek mellett nem félek (Tetszés jobb felől.) De igenis, ha a megyei clique embere nem vagyok, mit tán már észrevenni méltóztatott, akkor bizony azon 52 és annyi megyei omnipotentia nekem szonyuan imponál. Azon megyei omnipotentia, hol a visszaélések ellenében ily erélyes oppositio nem létezik mint itt, azon megyei omnipotentia, mely a népképviselőnek tollukba dictálja programjukat, a képviselőjelöltet a megyei camarillának egy juryje elébe állítja, mig leggyakrabban csak az önérdéken alapuló partialis nézetnek consensusát eléri, azon megyei omnipotentia mondom, mely gátolja, hogy a művelt nem megyei ember valamire jutthasson a megyében.

Már tisztelettel kérdem Debreczen városának a liberalismusban tündöklő képviselőjét: az ily sajátos megyei cast-rendszer nem e valóságos caricaturája a szabadság minden fogalmának? (Helyeslés jobb felől. Mozgás bal felől.)

Hogy az ily viszony az olykor bentazó európai polgártársra, kinek itéletére még tán Tisza Kálmán urnak is kell valamicskét adni, furcsa benyomást gyakorolhat és legalább is azon szerény belső contemplatióra vezet, melyet az olasz író ezen szavakban formulázott: Susciate ogni speranza voi chi entrate.

Én egy igen egyszerű és practicus kérdést bátor vagyok feltenni Debreczen városa képviselőjének: gondolja e a t. képviselő ur, hogy van egy civilisált állam Európában, mely arra törekedik, hogy departement countyban governement Landesbezirk, avagy Regierungsbezirkben az igazságszolgáltatás gyors és jó ne legyen? Gondolja a t. képviselő ur, hogy van egy civilisált állam Európában, a hol az engedtetik, hogy az ország bizalmát bíró felelős kormány countyban avagy departementokban rendeletei végrehajtásában ellenzésre találjon? Vagy gondolja e a t. képviselő ur, hogy létezik civilisált állam Európában, hol a hivatalnokok a provinciában kötelességeiket csak bizonyos számarányban teljesítik, mely számaránynak jogosultsága az illetőknek genealogicus ősnemesi törzsfájában rejlik?

Vagy tényleg gondolja a t. képviselő ur, hogy léteznék egy civilisált ország még Európában, a hol a nemesi privilegiumok nem csak a megyebázan a tanácskozó természetben, de az országuton is gyakorolhatók, midőn a vámház előtt büszkén elrohog a czimeres hajtó és az ezt követő szegény

földmivelőknek tulterhelt szekere vámpénzzel és durva szavakkal sarczoltatik meg, mit angolok, francziák s más civilisált, sőt nem civilisált népek is még binni se akarják?

Vagy végre gondolja a t. képviselő ur, hogy van egy civilisált provincia Európában, hol az ipar és kereskedelem emelésére szolgáló tényezők a provinciában ne ápoltságanak vagy tökéletesen elnyomatnak stb.; én azt gondolom, t. ház! hogy nincs olyan ország Európában. És önközt a megyét mint az most áll fenn és mint felsoroltaknak arenáját, melyben csak egyes valódi gladiátorok a szereplők, önközt ezt égbe emelői és halhatatlanságát bizonyítani megkíséérték; de mi több, itt a világ színe előtt mint democraták kimondani nem vonakodnak.

Biztosíthatom a képviselő urat, ha a megye valahol administritiv tekintetben jönnek mutatkozik, sporadice és csak is az egyéniségek kitűnőségéhez kötvé bizonyul. Felhozatnak érvek megegedem, ez institutio mellett is, kivált olyanok, melyek multkor Madarász képviselő ur dualisticus interpellatiójának tárgyát képezték. Hiába, bármennyire okoskodunk és kutatunk, mást nem fogunk bizonyítani, mint hogy a megye az aristocraticus elveknek támasza, mint ez p. o. a County a legáltalásabb főrendi osztálylyal bír Angliában, a széles alapu commune pedig a democraticus intézmény, így p. o. Sweizban, Amerikában. Egyéb iránt azt tartom, a legfőbb ellensége a megyének nem az Andrássy-cabinet, nem a kormánypárt, nem ezen törvényjavaslat, de egyedül is a commune, melynek minden felmenő fokával a megye több fokkal alászáll. Elvárom democraticus érzelmektől, hogy ezen jelenségnek örülni fognak annak idejében. Én egy kérelmet is bátor vagyok intézni a tiszt. ellenzékhez és ez: éljenek minden rendelkezésre álló argumenumokkal a megye mellett, de ne méltóztatassanak hivatkozni a népre, a melynek ez institutio a legnagyobb többség canchamar, mit különben indokolni nem volna oly nehéz.

Nem állhat akaratomban, nem is volt szándékom, tiszt. ház, a visszaélések és kinövészeknek hosszú sorát, melyek csak az én gyenge emlékezetemben tán ezerekre menő számokban feltalálhatók, itten annál kevésbé elősorolni, miután ugy vagyok meggyőződve, hogy minden intézmény, mely embereket által alapítva lőn, mely emberek által kezeltek, a hibákban is bővölködnek. Engem felszólásra egy sokkal fontosabb indok birt, egy indok, a mely mélyen behat nemzeti életünkbe, mely nagy részt annak jövőjét képezi, s ezt tiszt. képviselőház, a közép osztály, a polgári osztálynak felvirágzása hazánkban.

Az 1848-diki törvények szabad szellemét érvényesíteni — mint mondtam — ideje már; de ez nem a kiváló rendek és azokat tápláló intézmények aggodó védelmezésében, de a polgár-osztály istápolásában leli legbecesebb kifejezését.

Mig Magyarországon egy oly intézmény létezik, melyen megtörik az industrialis erő; mig az ipar és kereskedelmi mozgalomnak nem támasza a politikai intézmény, de inkább annak hátránya; mig ezen intézmény nem szűnt meg a külföldi hitel elriasztására bizonyos aggodalmakat szülő befolyással lenni, mindannak dacára, hogy államjogi restitutionok azt hathatósan föllevenit: mig mondom, a modern státusokat egyedül fenntartó közép osztály kifejlődése nálunk Magyarországon — hol jelesen a városai municipalis tág, szabad kör, azon jó elemek annyi éltető erőt szolgáltathatnak, — a most fennálló megye által csak gátolva jelentkezik; mig végre az anyagi törekvéseknek hazánkban csak akkor lehet sikere, ha az ipar minden ágában a munka szükség egy életképes közép-osztály felnevelése által, melyet géperő soha nem pótolhat — fedezve leendő: addig, uraim, ez országban, hol az absolutismus ellen oly sok és igazolt panaszt hallottam, az absolutismus egy más és nem kevésbé káros nemének csalánfüveit nem hogy irtanók, de fejlődésünk saját kertjében — mirabile dictu — ápoljuk, szorgalmazzuk.

Ez tehát t. ház, a mi közép osztályunkra nyomasztó; ez azon főök, miért pártolom én a miniszteri javaslatot, mely szerintem ezen czélokát idővel elérheti.

Ha valaha tények és a gyakorlat által nagyon is igazolt meggyőződéssel és lelkesedéssel fogok szólni az ügy mellett, ez a megyének reformja, a szönyegen levő kérdés, és a midőn egy szabadelvtű népképviselő testület előtt állók, csak bátorságot vehetek magamnak nemde igen t. uraim, kérti önközt, fogadják el a miniszteri előterjesztés értelmében a megye átalakulását; (Nevetés a baloldalon) oldják föl a peinket cultura-mozzanataira nehezdedő bilincseket.

Ne hagyja magát a kormány ez áldásdus reform terén megigatja; (Nevetés bal felől) legyen a historianak visszariasztó itése vagy azon reactio, mely itt ugy látszik, a vörös toll mögé buvik. (Zajos helyeslés jobb felől. Nyugtalanóság a baloldalon.) A 19-ik század második felében Magyarországon a kormányok nem szabad hagyományokkal és egyedül a historival kormányozni, (Zaj. Bal felől: A muszkavezetők! Halljuk!) itt áll mindenek felett uraim a Staats-saison. A kormány.

nak megleendő, úgy hiszem, támasza az egész civilizált világban, mi mindenestre nem serkentés és viasz az itt hallott és még hallandó téves fogások után; különben emlékezzék az igen t. belügyér ur, ha a kérdés hármely stadiumában őt visszariadó nehézségek lehangoznak, a francia parlament tagjának Jerome Dávidnak nem régen mondott azon szavaira, hogy komoly pillanatokban nem kell magunkat visszataratni hagyni, de bátran, őszintén belépni az új systemába, magasan tartván azt, hogy a jelen század politikájában a legjobb szövetségesnek maradnak: a szabad elv és az általános jogérzet. Én még egy szabókat volnék bátor hozzatenni, melyet hazánk megyei szótárában ritkán találunk, és ez a „rend“ szó. (Helyeslés jobb felől.)

Még egy kis megjegyzésre bátor volnék a t. ház ügyelmét kikérni. (Zaj a balon. Elnök csönget.) Méltóztassanak meghallgatni, különben nem ezáfolhatnak meg. (Helyeslés jobb felől. De ha nem értjük! balról). Hallám felemlíteni, és ha nem tévedek, ismét Debreczen város igen érdemes képviselője által, hogy, és bocsásson meg a t. képvis. ur, hogy annyit foglalkozom vele, (Balfelől: Föl se veszi! Elnök: Kérem, ne méltóztassanak közbeszólni!) mondom, hallám felemlíteni, hogy a régi megye politikai iskolája volt az országnak; én ezt soha nem tagadtam, de enyvedje meg az igen t. képvis. ur, hogy megjegyezzem: soha a világpolitikának, nem többé azon nézeteknek, melyek egy világpolgárt képeznek jelenleg.

Én úgy vagyok meggyőződve tiszt. ház, hogy ha azon iskola az ifjúság részére nem leendő az, a minek kelle lennie hajdan, úgy pótolva lesz ez más iskola által, mely a technikai, a természetgazdasági, a finans-tudományok, a kereskedelmi művelődésre, egy szóval a realis tudományokra utal. Ez a jelen viszonyok közepette hazánkra eokkal fontosabb, mint a szűk látókörű politikai műveltség, az annyira kedvelt jogtani pálya, melyeknek tanítványai úgy is elárasztják a hazát és eredményezik a megyei hivatalokban kicserélőintézetet tekintő azon nagyon is számos koncedentát, melynek természetszerű ki nem elégítésében a nem bíggadt, a nem jogosult oppositiónak magva rejlik. (Zaj. Ellenmondás a balon. Helyeslés jobb felől.) Miről különben a mélyen t. igazságügy-minis. er ur, sajnálom, hogy nincs jelen, nemokára igen érdekes statisztikai adatokat fogna szolgáltatni.

És így kellene történnie, t. ház azon, Tisza Kálmán ur által nagyra magasított 52 és annyi politikai akademiának negative és reeriminatiókban végeztéljé találó eredményei folytán, ha hazai üzleteink, mű- és gyáriparkunk, finai-cziális vállalataink és vasuti munkalatainknak élén, sőt belől is, nem benszülöttek, de azt sokkal alaposabban értő külföldiek szükségképp jóvőre is alkalmaztatnának. Bocsánatot kérek, de éő egy hírlám, tanultam és tán már tapasztaltam eddig is, hogy egy pálya se olyan nehéz, egyen se oly szükséges a kitűnő tehetség, mint a politikain, a bírón; nem gondolhatom, hogy hazánkiai nagy része, mely applicálni kívánja magát, nem találna anyagilag előnyösebb és boldogabb sorsa vezető alkalmazást azon téren, mely a kiegyezés óta a technikai műveltséget igénylő pályákban nyit meg.

Ezért mondom, t. képvis. ház, hogy ha azon iskola meg is szünend, bizonyos irányban ez pótoltatik, méltóztassék elhinni: dúsan pótolva leendő képes férfiaknak más iránybani alkalmazása által, mely távol és ne higgye Tisza Kálmán ur, hogy kizárja a szellemi és politikai értelmiséget, sőt inkább az anyagi téren való működés leginkább megismerteti velük, mit kíván hazájuk jóléte; vajjon azon politika, melyet egy bizonyos párt országunkban érvényre emelni törekszik, nem fogja-e általmasan félbeszakítani népeink munkásságát, anyagi felvirágzásra törekvő fáradaimait.

Ha tán ettől az eredménytől is fel Debreczen városának általam különösen tisztelt képviselője, ha ez az a mi Tisza Kálmán ur programmjába nem illik, akkor aggodalmi, de csak is akkor igazoltatnak bizonyulnak.

Én, tisztelt képviselő ház, lelkeim mélyéből örültem ezen tárgyalásnak, mert előre láttam, hogy Magyarországnak alkalma leendő a hazai oppositio Janus képének másik oldalát is meglátni, nem mindig az érzélgőt, szabadelvűen mosolygót, de a kaszturalgás vágyának most már álaraz hullott arczképét is. Vigasztalják t. képvis. társaim a tulsó oldalon és higgyék el, ez a legjobb, mit tehetnek, a régi megye után sopánkodó kesergő lelküket avallmit a német író oly szepen mond:

„Die Civilisation wandelt auf Gräbern,
So wie die Garbe bloss auf gepflügtem Felde reift.“

Fogadják először is mindenk előtt igen tiszt. uraim, egyenlő joggal a polgári osztályból, a földműves, a szegény orosz papnak művelt és érdemes fiát az alispáni székbe, (Zaj balfelől) a szegény beteg zsidógyermeket kórházaikba (Nevetés a balon) — szomorú, hogy nevetnek; — és ezután mondhatják, hogy a makoviczai képviselőt megzafolták és hogy a jelenlegi megye szabadelvű intézmény. (Hosszas zaj. Elnök csenget) kérem ne méltóztassanak közbeszólni, különben kénytelen lennék a szabályok értelmében az egyes képviselőket névszerint megszólítani. Helyeslés. Balfelől: De a másik oldalon is!)

Pártolom a ministeri előterjesztést. (Élénk tetszés-nyilatkozatok jobb felől.)

Döry János: A szönyegen lévő tárgyat életfontosságúnak tartja, mert közudomású dolog az, hogy a nemzet szívóssággal ragaszkodik a megyékhez. Nem akarja ezzel azt mondani, hogy a bibás megye bizottmányi szervezet fenntartásáék továbbra is, hanem igen is rendeztessék az a népképviselőt alapján, a parlamentáris elvnek megfelelőleg.

Hosszasan fejtegeti ezután, hogy kormányuk nem független, és bizonyítani igyekszik, hogy Magyarországnak felelős parlamentáris kormány nem is állhat fenn önálló megyei institutio nélkül. Kárhoztatva a dualismust, s pártolva a megyéket, mint az alkotmány régi védőbástyáit, nem fogadhatja el a törvényjavaslatot még a részletes tárgyalás alapjául sem.

Éber Nándor kijelenti, hogy három évvel ezelőtt, midőn visszatért a hazába, szintén a jelen tjavaslat ellen emelt volna szót, még pedig azért, mert fellengős eszűben a megyékben az önkormányzatot egy részét vélte fel találni, és ha azok rendszere tökéletlen és is nehézkes is volt, gyökerét mégis elevennek s életerősnek tartotta, és növéstét inkább a külvizonyok által eltörpítettnek hitte. Most azonban megvallja, hogy lejjebb szállottak fellengős eszméi, mert sokat látott és tapasztalt, mit akkor alig gyanított. Általában tudta ugyan akkor is, hogy azon 18 év, melyet külföldön töltött, nem folyhatott le a nélkül, hogy a nemzet anyagi és szellemi fejlődésében tetemes változásokat ne idézett volna elő; de inkább csak gyanitotta, remegve saját tudomásából ismerhette volna azon hatást, melyet egyrészt a hűbéri viszonyok és a nemesi kiváltságok megszüntetése, másrészt pedig a közélet tökéletes színtelése, s majdnem minden régi intézmény felforgatása, és egy más eszmekörből eredt intézménynek behozatala gyakorolhatott a nemzet jellemére, anyagi és szellemi fejlődésére és politikai viszonyaira. Hogy ezen hatás nem lehetett mindig igen kedvező, azt soha kétségbe nem vonta, de hogy ily kedvezőtlen lett volna, megvallja, soha nem gyanította.

Az alkotmányos önkormányzatnak egyik főtenyezője — ugymond továbbá — mindenütt egy hatalmas középosztály, mely egyrésztől a mindennapi élet gondjaitól menten, idejének egy részét annak szánhatja, mind pedig az ahhoz szükséges képességet magának megszerezheti; míg másrésztől nincs annyira tulemlkedve a nemzettől, hogy ugyszólván az azzal való érzést elveszítse. Minél számosabb egy ily középosztály, annál biztosabb alapon nyugszik az önkormányzat. Különbön tudjuk mi azt saját történetünkkel; nem-e a középbirtokú nemesség erélyének, szívósságának és hazafiságának köszönheti-e alkotmányunk a végromlásától való megmenetést? Ha e tekintetben nem történt több, vagy részben talán annak tulajdonítható, hogy ezen osztály századokon át elkülönítette magát a nép többi rétegétől, s ezáltal önmagát gyengítette. Maga is átlátta azt, midőn 1848-ban példátlan önfeláldozással ezen kiváltságáról lemondott, vagyis inkább azokat minden honpolgárral megosztotta. Most tehát semmi sem látszott utjában annak, hogy egy hatalmas középosztály keletkezzék nálunk, melynek magva már úgy is megvolt a közép birtokú nemességben és mely köré sorakozhattak mindazok, a kik a többi osztályból felemelkedtek.

De a mi legteremtésesebbnek látszott, az éppen be nem következett; ellenkezőleg a helyett, hogy a régi középbirtokú nemesség egy valódi modern értelemben vett középosztálynak gyupontjává lett volna, önmaga is pusztulásnak indult, a nélkül, hogy helyét más osztályokból jövők foglalták volna el. Már 1848. előtt elszegényedve és eladósodva nem bírta az egyszerre rárohanó árt kiállani, és vagy birtokát elvesztette, vagy még ma is folytatja reménytelenül sisiphusi munkáját. Más részről oly 18 év, mint minő a lefolyt, nem volt elegendő arra, hogy a régi hűbéri osztályban a százados elszigetelésnek és hátramaradásnak nyomait eltörülte volna.

Az országunk sok vidékein még azon állást sem bírta magának megtartani, melyet számára mások szereztek; míg ott, hol gyarapodott is, ezen gyarapodás kevés kivétellel nem volt olyan, hogy ez által akár vagyoniilag, akár értelmileg egy modern értelemben vett középosztály között helyet foglalhatott volna.

Elmondja azután, hogy a földművelő osztály, de még az iparos osztály sem igen erősítette a fogyatkozó középosztályt a lefolyt 18 év alatt, — s a gazdag és szegény közötti ellentétet mindinkább előtérbe látni lépni, mi nemzetgazdasági és politikai tekintetben egyike a legviszáltságos állapotoknak; de ennél sokkal károsabban hatott önkormányzati képességünkre a mult rendszer a közélet színtelése által. Hivatkozik e tekintetben a tapasztalásra s azt kéri: mi történt azóta, hogy a megyei és városi rendszer ismét behozatott? Mindenfelé — ugymond — kétségbeesítő közömbösséggel találkozunk s az önkormányzati eszmék olyannyira összeeszevartak, hogy valójában kétkedni lehetne az iránt, vajjon nem vesztette-e el a nemzet régi önkormányzati ösztönét.

Ő azt hiszi, hogy nem, s meg van győződve,

hogy még léteznek anyagok, melyekből az önkormányzatot kifejthetjük, ezeket össze kell szedni, s úgy egymásba illeszteni, hogy azok a fejlődést ne gátolhassák. Ő a jelen tjavaslatban látja erre nézve a legjobb módot, s azért azt tökéletesen magáénak valija.

Helyesnek találja, hogy a kormány előterjesztésében a törvényhatóságok rendezését a községre fekteti, mert szerinte az önkormányzatnak mindenkor alulról fölfelé kell fejlődni. Helyesnek találja továbbá azt is, hogy a törvényhatóságok szervezésében minden jogosult érdek kifejezését s megetegedését találja, mi szerinte a legnehezebb feladat.

Végül magáévá tevén a tjavaslatban lefektetett azon elvet, hogy a törvényhatóságok működése a felelős kormányval kiegyeztessék, a javaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadja. (Élénk helyeslés a jobb oldalon.)

A Brassó város és vidéki magyar polgárság felirata az Erdélyi Romániával összekötendő vasútvonal csatlakozása tárgyában.

(Folytatása és vége.)

3. „Az 1868. XLV. törvényezikket bonczolgatja és Romániából okvetlenül Oláhországot akar formálni.“ Ha K. Vásárhely közönsége saját feliratát átolvassa, abban tisztán említi a román vasutakat, így hát ő sem téveszti össze Romániát Oláhországgal, minthogy pedig ezen törvényeink Erdélynek összekötését Romániával Oláhország felé rendel, habár a m. kormányunk fel van tartva a jog az oláhországi határszélek pontjaiban váltogatni, de nézetünk szerint azon törvényezik alapján Moldováról szó sem lehet, csak az oláhországi pontok bármelyikéről; azt is határozottan felemlítők, hogy ha kormányunk magasebb államtervei az ojtói összekötést kivánák, mi hazánk hiv gyermekei levén, teljesen belenyugsunk kormányunk bölcs intézkedéseibe, s legalázatosabban kértük, hogy azon alkalommal egyuttal a tömösi mellőzhetlen vonalat is létrehozni méltóztatna.

4. „Az általunk tisztelettel felküldött vámforgalmat hozza kétségbe, s alitását egy 1862-ből összeállított okmányonyal bizonyítja.“ Mennyiben igaz ezen okmány, s mennyiben nem, azt nem tudjuk. Mi az általunk irt adatokat egyenesen az illető kereskedelmi kamara és vesztézári hivataloktól kértük ki, s a mint onnan nyertük, hozzátevel vagy elvéltel nélkül, hiven és igazán terjesztettük fel. Hogy ezek több évi hivatalos jegyzeteikből az évi forgalmat helyesen ki ne tudták vagy akarták volna számítani, a felől semmi kétségünk sincsen s ezen kiszámítás igazságát teljeséggel nem változtatja meg azon állítás, hogy 8 év előtt fordult elő azon eset is, miszerint Ojtozon a forgalom ennél nagyobb volt, önként érhető levén mind a közép számítás természetéből, mind abból, hogy 8 évvel ez előttre kelle egy ilyen év eredményéért visszamenni, hogy az azutániak annál kedvezőtlenebbül bizonyítanak, s hogy még ezen több évek sorából kikapott egy évi dicsekvő állítás is sokkal csekélyebb a Tömösinnél, az már áll, különben a magas kormány leginkább képes ennek alaposágáról meggyőződni, a birtokában levő vesztézári kimutatásokból.

5. „Felemliti, hogy a székely nép különösen fával kereskedik, valamint ezt is állítja, hogy Konstantinápoly székely borona és deszkákkal látatik el.“ Hogy ezen állítás nem általános székely érdekű, abból tűnik ki, mert Marosozék, Udvarhelyszék, Aranyosozék nem bír oly erdőségekkel, melyeket oda értékesíteni tudna; Gyergyó és Csik pedig egyebütt értékesíti fáját s e végből jónak látjuk kézdi vásárhelyi testvéreinket Gyergyóba vezetni, hogy úgy a Maroson le Magyarországot felé, valamint a Beszterce vizén Moldován át Törökország felé történő fakereskedésről fogalmunk legyen. Ha Kézdi Vászárhely vasúton akarja értékesíteni boronáit Törökországban, csalódik, mert a Gyergyó és a Moldova részéről a Beszterce vizén történő fakereskedés, illetőleg a vízi olcsó szállítás tökretecszi K. Vászárhelynek vasúton leendő fakereskedését Törökországban, jobbnak látnók, ha talán az Olt vizét vagy az Ojtozon alól levő moldovai folyamokat szabályoznák, hogy a háromszéki fa is a gyergyóiak mintájára vizen értékesítenék, mivel Ojtoztól csak Galaczig egy jó borona szállítása vasúton majd 20 frtba kerülne, a mely vizen alig állana 1 frtba.

6. „Gnyoson emlitik azon nyilatkozatunkat, hogy ha Ojtozon át történik a vonal kivitele, Moldován keresztül Oláhországba, a szállítási költségek előidézék azon körülményt, hogy Brassó kereskedelmé azontul is tengelyen fogna Tömösön át Oláhországba történni.“ Valamint hamis állításnak tartják azt is, „hogy a dunai olcsó hajózással a lajtbántulak Erdély kereskedelmét Oláhország és Törökország felé tökretecszi, s furcsán számítgatják a szállítási költségek közötti különbséget. Továbbá Galaczot, az indiai kereskedést, a suzi csatornát stb. hozzák fel.“ Erre nézve csak azt feleljük, hogy a ki feliratunk ezen tételeit olvasta, az bizonyára másképp vélekedik. A szállítási díjak kiszámítása annyira elűt a valótól, miszerint az már magában kereskedői avatatlanságot árul el. Különbön, hogy a fekete tenger Oláhországgal sok

helyt van összekötve, azt is emlitők, ott van a Dunán le Galaczig, továbbá a rusztuk-várnai vonal s a többi.

7. „Strategiáról értekezvén, bámulatra méltó érvekkel okadatozja Ojtoz előnyét, becsmérli a számos hadvezérek Bodzára tett javallatait, a sadovai csatát vezető hadvezérekre utalván.“ Mennyiben igaz ez állítás, mennyiben nem, azt nem akarjuk fejtegetni, mert már feliratunkban is nyilvánítottuk, hogy miután mi kormányunk magasabb állami terveivel nem vagyunk ösmeretekes, a vonalokat hadászati szempontból itelni illetékelenek vagyunk, különben annyit ismételtén állithatunk, hogy a mely államnak erős nemzeti honvédelme s mivel polgárai vannak, hol a tudomány, ipar, kereskedelem és gazdaság honos, az kifelé is erős. Továbbá:

8. „Gnyoson emliti azon tételtünk, hogy ha Brassó kereskedelmé és ipara önkrejut, a szép számmal meglepedett magyar iparosok és kereskedők innen kénytelenek lennének elköltözöködni, miáltal a nagyobb fejlődésnek indult magyar szellem Brassóból kihalna, valamint hazafiatlanoknak nevez azon okból, hogy mi talán magunkat mások által vezetettjük.“ Miután a brassói magyar polgárság nagyrésze iparos és kereskedő, abban semmi különös nincs, ha oly helységbe telepedtünk, hol az ipar és kereskedelem virágozik, hol saját előnyünkre s hazánk felvirulására tudják szorgalmunkat felhasználni. Az elköltözési kifejezés ne tűnjék oly gnyosnak fel, mert ha az iparos és kereskedőnek pályáját megsemmisítik, az nem kevesebb, mint ha a gazdát följétől megfosztják. Azon gyansúságot pedig, mintha mi brassói magyarok magunkat talán a Bécs, Berlin vagy Bukarest felé hajló nemzetiségek (ha léteznének is?) által vezetettjük, mint rágalmat visszautasítjuk. A gyansúsítás a legnemtelenebbike azon fegyvereknek, melyeket az emberek egymás ellen használnak. Ez az, mi a társadalmi életben legtöbb ártalmat, kárt és pusztulást okozott, minél fogva ehhez csak olyanok folyamodnak, kik a rossz ügyet pártolván, azt igaz érvekkel támogatni nem lehetvén, a szenvedélyeket akarják felkelteni, hogy azoknak hályoga az illetőket megvakítván, az igazat a hamistól ne tudják megkülönböztetni. Nem vagyunk oly kisoknak, hogy ámitás vagy önérdék hazánk imadásától el tudjon csábítani.

Vége, nem hagyhatjuk megemlitelen Kézdi Vászárhely közönsége azon eljárását, miszerint, a míg egyfelől vakmerően megtagadva, hogy az, mi kép „a magyar állam nemzetgazdasági, mint általános érdeke, a bodzai vonalt követeli“, általunk indokolva volna, olyasmit tagadói, mi a „Közlöny“ f. évi 48. száma 205. lapja 3. és 4-dik hasábjain az egész világ által napfény világos szavakban olvasható; addig másfelől reánk fog hasonlító vakmerőséggel olyasmit, a mit mi soha egy árva betűvel sem állítottunk, hogy t. i. a bodzai vonal „Háromszék területének mintegy középpontján“ vonulna el, s ezen általa feltalált állítás ellen tress szemlalom harcot folytat. Mintán a mi felterjesztésünkben szóról szóra ez áll; „A bodzai vonal a Székelyföldön, háromszéki területen húzódván el, az ojtói és tömösi határszélek közt fekszik s így középpontnak nevezhető“, s teljeséggel nem tehetjük fel, hogy K. Vászárhely törzsgyökere magyar községe, mely pedig még az 1868. XLV dik törvényezik magyarázására is képesnek érzi magát, ezen elemi osztályu tanulók által is tisztán érthető szavakat félreértette volna; valóban csodálkozunk kell rajta, hogy mimódon tudott egy tisztos országos főhatóságához intézett oly beadványt, a melyben ilyen dolgok állanak, ha csakugyan elolvasta, aláírni s ilyenén eljárás és igazság iránti érgis kintetés után különönek látszik, hogy mégis hitelt követelne állításainak, azt akarná mások előtt hihetővé tenni, hogy a kereskedelmi kamara és vámbivatalok utján nyert adatokat talán mi nem terjesztettük volna hiven fel.

Fennebbieken a k. vásárhelyi közönségének feliratunkra tett ellenszerevételeit semmisnek nyilvánítva, mint már emlitők, a köztünk felmerült két ellenvélemény helyes bírálatát magas kormányunk bölcseségére bizzuk.

Mélyesége hódoló tisztelettel örökölvén a nagyméltóságú magyar kir. felelős miniszteriumnak Brassó, jun. 30. án, 1870. Alázatos és hű polgárai: Brassó város és vidék magarsága. (Következnek az aláírások.)

Vidéki levelezés.

Tisztelt szerkesztő ur! Tudva azt, hogy arról a vidékről, melyről most emlitést akarok tenni, nem sok levelezője lehet — bátor valék e tisztet most az egyszer elvállalni, azon reményben, hogy tán meggyerendem a tisztelt szerkesztőt soraimnak becses lapjába való felvéteire?

A napokban holmi gazdasági eszközök bevásárlása végett innen X-ről Balázsfalvára indultam a vásárra. Nem akarom az utazás kellemét, sem akadályait leírni; de azt még sem hagyhatom megemlités nélkül, hogy a ki innét X. ről a b. bocsárdi határon keresztül akar menni, az vigyen magával léghajót és a b. bocsárdi határ szélén tüljön belé; különben úgy jár, mint az arabiai pusztákon eltévedt karaván; vagy sehol sem lát utat, vagy

igen sok keresztül-kasul járó szekérmunkát, melyek között nem tud eligazodni s kitalálni azt, melyen a csak 1/2 órányira fekvő faluba bejuthat, a nélkül, hogy vagy egy mecsárba, vagy egy sáncba be ne boruljon, vagy pedig valamely hatalmas polgártárs a lovát ki ne fogja; mert itt a szó teljes értelmében út nincsen. Tán jó lenne a megyei mérők úrnak egy táblára írni, s a néhai út hol-létét megjegyezni, így tán tudná a szegény útas magát tájékoztatni. Végtére Bocsárdon át ezen való-ságos purgatoriumból kiszabadulva, örömmel telik el az útas a szép Küküllő völgy szemlélésén, s a dúsán termő gabnaföldek, a leendő va. uton dolgo-zók csoportjain s a megkívántató anyaságokat szál-lító szekerek sokasága, mint a haladás mindannyi jelei örömmel töltik el a szemlélődő kebelét. De, fájdalom! ezen öröm is, mint minden a világon, nem sokáig tart, mert alig 1/2 órányira eléri az útas a Kis Küküllőn lévő azon hidat, melyet né-mely balázsfalviak bizonyos alkalommal felgyújtot-tak volt, s a melyet a jelenlegi tulajdonos is, mint szent ereklyét, még most sem akar egészen fel-építtetni, hanem a házagot veszővel és számlá-val kitöltötte, s az elkormosodott fákat a hidon, mint az emlékező osekemény diadaljelét, még most is ott tartja. Haj! hiába, mert jól esik az il-letőknek, ha bármi kicsi jel őket a reactio egy-kori fénykorára emlékezteti. Innen boros gondola-tokkal szívemben és egy jobb jövő reményében ringatva magam, tovább menék; de alig pár száz lépésre újra egy más és még nagyobb jelét lát-tam némely még most is félszékülő reactionáriu-soknak. Ugyanaz egy épületen egy táblát láttam téve ezen körirattal: „Cs. kir. adóhivatal.“ Valósággal elálmélkodtam, s nem tudtam felfogni, hogy ez mit jelenthet, s vajjon az ottani adóhiva-tali személyzet nem meri e azon kis helységben a magyar kir. nevet kifüggeszteni, és vajjon ezáltal mi és ki ellen akarnak tüntetni. Azt sem értem, hogy ezt az adóhivatali személyzet önfeljűleg e, vagy az ottani lakosság által kényszerítve teszi-e? Elhatározám tehát azt a nyilvánosság te-rére hozni, hogy ha erről az illető hatóságoknak nincs tudomásuk, azt megszerezhessék és kellőleg intézkedhessenek. Így folynak a dolgok Balázsfal-ván még most is. Szentkirályi.

Maros-Vásárhely, július 5. 1870. — Alig van eszme és tervezet, mely többször felszínre ke-rülne, mint épen a nevelés eszméje és tervezete; s mindennek dacára a sok szóhoz aránylag ke-vés eredmény simul. Meg van ugyan naponta téve a lapok terén a sok bombasztikus frázis, s az el-mélet nyit is egyes déliglító virágokat; de a va-lódiak oly ritkák és gyérek, mintha csak a száz éves aloeval szövetkezett volna. Jól esik tehát a szemlélődőnek, babár úgy elvéve is, olyan helyekre talal, hol a sok szó zápora között, kellemesen érintő értékes tényekkel találkozhatunk; és még edesebb e tudat, ha azokat városunkról irhatom, mely bár a legnagyobb részben a célszerű és korigényelte előhaladást mozgató akarati erőnek hiányában, vagy erőtlenségében szenved, mint egész — kivéve a baloldaloskodást; de az egyesek között többen oly kitűnő önértelme és szakképzettségű ülétek fel a legszebb, de a legnehezebb nevelésügyi ügyet, mely a jövőnek egy szebb körrajzát engedni megpillan-tanunk. Mondanunk sem kell, hogy ezalatt a nő velést értem. Van városunkban három kiváló leány iskola. Egy a reformátusoké, másik a katolikusoké, melyet nagy áldozattal tart fel Erdély egyik legbuzgóbb iskolabaráta, fűdő Veszely Károly espe-res plebanos úr, a harmadik az Edelmuthé-Dalinda úrasszony magán iskolája, hova a fejlettebb és előkelőbb családok leánykái járnak. Minthogy ez utóbbi, a más kettőt megelőzve, június 30 án tartá az ugynevezett „haute crême“ előtt vizsgáját; azért ez alkalommal csak is arról szólhatok. Az iskola-tanfűk körül már is annyi szép eredményt fölmutató tanfelügyelő mgos Filep Albert úr vezeté a vizs-gálatok rendjét. A mintegy 21-ből álló szép kis tanulócsoporthoz értelmes és szabatos előadásából ítélve, a tantárgyakból nemcsak korukhoz mért elő-haladást tanúsítottak, de merem állítani, hogy né-melyekben a velők egyenköz osztályu tanodák fi-tanonezeit felül is múlták. Az érdeklődők kedve-ért ide írom a tantárgyak neveit: hitan, magyar-, német- és francia nyelv, Magyarhon történelme és földirata (több növendék igen sikerült térképével), világtörténelem kicsinyben — és földirata, számtan, természetrajz, szépírás, rajz (tájképek, alakok aqua-rell-, tus- és creonna), zene (zongora és ciithera), kézi munkák (fehér és színes). A szakértő észre-veheti e beosztásból, hogy ez iskola fokozatosan kezdi fölvenni azon magasabb női képezde alakját, melyre városunknak oly nagy szüksége van. Már fejleményes megindulásában annyi tantárgyat ült fel, mennyi épen lehetséges volt. Reméljük, hogy jövő évre azok közt lesz: Erdély különleges történelme, a tanult három nyelvnek rövid irodalmi története, ügyiratok, szavaltalan, költészeti irás mű-nemek, szó- és vers mértan, természet- és vegy-tan sat.

Látszik, hogy a taitókat a cél szentsége lelkesíti, kiket abban a valódi szeretet és nem a kényeskedés vezet, kiket a több oldalai szélesebb ismeret, a tárgyak mélyebb átgondolása, határozott öntájtékozási képesség, összekötve a szelid, gyün-

géd és kellemes bánásmóddal — foglalkoztat leg-fenségebb feladatukban. Ezt tapasztaltuk a hit-tan kérdésénél, ezt a nyelvknél, melyeket gram-matikai csinnal és ügyességgel kezelnek. A ma-gyar nyelv-, történelem-, földirat- és rajzban meg-lepő eredményt mutatott fel t. Gál Domokos úr, ki, ha jól tudjuk, kir. táblai hivatali minősége mellett még a helyi r. kath. tanodában is oly erénytelen szorgalom- és szakismerettel oktatja az ifjakat az ének- és tornaszatban, hogy az ifjak vasárnap és ünneppapokon a legjelesebb szerzők vallásos da-rahajait pésepek szabatosan és kellemmel négyes hangon énekelni. A francia nyelv méltó tanítónőre talált t. Schier Leopoldina úrasszonyban, ugy a zene is t. Edelmuth úrban. Edelmuthé asz-zonyosság pedig nem az a nevelőhalász, ki a part-ról nem száll alább, hanem azon gyöngybuvár, ki a nöképzés és oktatás tenger mélyén is otthonos. Képességéről ecelatás bizonyítványt adnak szép tanítványai a világtörténet- és földiratról, német nyelv és számtanból; s hogy szépen írnak s a kiállításra is érdemes kézi munkákat állítottak elő, — az is az ő érdeme. Meglepő szép rajzokat láttam Likudi Gabriel, Sándor Irma, Wittich Gabriel, Ujfalvy Katinka, Szilvásy Sarolta- és a kicsinyke Pekri Emmától. Igaz az, hogy kinek szeméi a kö-sziries hegyek óriás csúcsait mérik, az lábával tapodja a szeadén viruló női ibolyákat; s tán ezért van, hogy a gyöngédebb női kebel edesebb örö-met talal egy regényes tájkép, vagy virágcsokor festésében, mint amazokban. Inkább azonnl szép lelkők érzelmével az árnyas tóütkára úszkáló baly-tyunak, a két mankón sántikáló árva koldus fi-nak, — a fátyolszerű báránnyelbők alakulásának képe; mint egy mogorva sas, vagy marczona har-czos, vagy a villámlás és dörgés, melytől gyöngéd szívviláguk borzalommal telik el. Méltó tárgy egy psychológus elmékedésére.

A közhajnak biszek eleget tehetni, midőn e hosszabb közleményben illő elismerő tisztelet szenteltek e jeles nőnevelde mindkét nemű taitói részére. Egy jelen volt. *)

UJDONSÁGOK.

József főherczeg nagy tudománybarát, s különösen nagy barátja a régészetnek, s maga is kitűnő régész. Romer Florisoz jun. 15-én a követ-kező levelet intézte: „Kedves Atyám Uram! Jelen-tem, hogy tegnap este 7 óraker a kastély előtti lej-tőn 2 és egy negyed lábnyi mélységben egy női és egy férfi csontvázat találtunk. A nőin réz karperecz van, a férfé mellett nagyobb cserépedény állott, mely azonban minden elővigyázat mellett szétmállott. A karperecz tojdedad körletű. Most indulok körtra. de 15-én este hazajövök és megmosom a találtakat. Az edény egy részét talán összeállíthatom. Ha is-mét egy szabad napja lenne, ne felejtse el végkép a szegény, de classicus római földön álló Alesuthot. Maradok váltig őszinte és háládatos tanítványa: Jó-zsef főherczeg. — 15-én este R. Fl. köv. táviratot vette a főherczegtől: Távollétem alatt nagyon érde-kessé váltak az ásatások. Több egész edény és ék-szer!“

Magyar állami vasutbiztosítók. A „P. Bör-senb.“ következő összeállítását közli a magyar ál-lamra neheztől vasuti biztosítókknak. Beleértve a legközelebb megszavazott, de még be nem ezikke-lyezett pályákat, a magyar vasuti kamatbiztosítások a törlesztési hányaddal együtt évi kerek 20 millióra rugnak, melynek több, mint 3/4-á ezüstbe fizetendő. Ezen összegből mintegy 1 millió esik a provisoriu-mból átvett biztosítókokra; nev. a tiszaí, erdélyi, pécs-baresi vaspályákra. Minden többi pálya az 1868—1870-es időszakban hozott létre. Ha tekin-tetbe vesszük, hogy a tiszaí vaspálya talán nem szorul rá a kamatbiztosításra s így a főnnebbi ös-zegből 2,4 milliót levonunk s az így fennmaradt 18,6 milliónyi összegből mintegy 9 milliót ismét levonunk, mennyit a többi pálya az első üzletekben valószí-nűleg be fog hozni: még mindig 9—10 millió mar-rad, melyért az államnak évenként rövid idő múlva jót kell állania.

A kolozsvári k. pénzügyigazgatóság által Timár Gábor és Kapronczai Sámuel III. osztály. k. fővám és adóhivatali tisztékké; Földrián László. Molnár Lajos és Mosell Lajos, II-dik osztály kir. adóhivatali tisztékké; Kassai József és kedei Fekete Ferencz, II. oszt. kir. adóhivatali segéd tisztékké kinevezettek.

A muzeum régiség- és éremtára az eddig való szokás szerint a természettárral egyszerre vala megnyitva a látogató közönségnek. Megfon-tolván azonban az igazgatóság a két gyűjtemény távolságát, az eddigi rend megváltoztatásával ugy határozta, hogy a természettár a szokott napokon, a régiség- és éremtár csütörtökön délelőtt és délután, meg szombaton délelőtt legyen nyitva. Mi is ezennel szolgáljon tudásul a t. ez. látogatóknak. Brassai Sámuel, muzeumi igazgató.

(—) A helybeli rom. kath. lyceumban a nyil-vános vizsgálatok a hittan bevégetése után következő rendben következnek be: július 13. magyar s latin a VII. s VI. osztályban, 14-én, ugyanaz az V. s IV. osztályban, 15. ugyanaz a III. s II. osztályban, 16. ugyanaz az I-ben és a VII. görög meg német;

*) Becses sorait köszönettel vettük. Az igért töredéket várjuk. Fogadja szives üdvözlétünket. Szerk.

18-án német és történelem a VI. s V. osztályban. 19-én mennyiségtan s bölcsezet a VII. osztályban, mennyiségtan s földrajz a VI-ban; 20-án német s történelem a IV. s III. osztályban, 21-én természet-rajz a VI. s V. osztályban földrajz a II. s I. osz-tályban; 22-én földrajz a III. osztályban; 23-án történelem s természettan a VII. osztályban, men-nyiségtan s földrajz az V. osztályban; 25-én men-nyiségtan s természettan a IV. s III. 26-án men-nyiségtan s természetrajz a II. s I. osztályban, 27-én, mértani rajz az algymnasiumban.

(—) Szamosújvárról írják: hogy Páll Sán-dor erdélyi tankerületi főigazgató ur. f. hó 5-én az ottani gymnasiumot meglátogatta. A városi kép-viselő testület, mint azon tanoda alapítója és fenn-tartója által tanúsított ama áldozatkészségért, hogy felkérése folytán a szamosújvári gymnasialis tanárok fizetéseit a majorsági pénztárból felemelte, s az elemi tanoda 4-ik osztályának felállítását elhatározta, és azt életbe is léptette, a városi előjárásnál kö-szönetet mondott, azon reményének adván egyszer-szint kifejezést, hogy a képviselő testület a nemzeti művelődés előmozdítása tekintetéből a tornaszat, és egyéb tanügyi czelokra még ezután szükséglenő költségeket se fogja megtagadni. A tanárok műkö-déséről, s a tanuló ifjúságnak a tavalyihoz képesti sikeres előhaladásáról pedig kedvező nyilatkozatot tett. A főigazgató ur az nap délután visszatért Ko-lozsvárra, s biztos tudomás szerint M.-Vásárhely és Erzsébetvárosban át Udvarhelyre megy, hogy ottan e hó 14-én tartandó érettségi vizsgán jelen lehessen.

Az erdélyi vasutársaság székhelyét Bécsből Pestre áttevén, ennek folytán az igazgató tanács ül-esei és a részvényesek közgyűlései ezentul Pesten fog-nak tartatni.

Érdekes régiségek. Nagy-Szebenből nem messze valami szántóvetők a földben egy antik fegy-ver műhelyt találtak, több bronz fegyverrel s lőszer-számokkal. Eladták egy szebeni rézművesnek; remél-jük azonban, nem fog sokáig a rézműves kezén ma-radni; ha ugyan eddig a régészet nagy kárára, fel-nem dolgozta.

A várad-kolozsvári vasutvonalon B.-Hu-nyad és Nagy-Várad közt már egy pár személyszál-lító kocsi is jár. A napokban szép társaságot hoz-zott B.-Hunyadig.

Horthi-Horváth honvédszázados közelébb mutatta be tervét és rajzát az új csavarlégőhajónak, mely minden gömb nélkül tenné meg útját. A hon-védelmi miniszterium a bemutatott új találmányu léghajót, melynek talapzata fából s oldalai a legfűno-mabb selyemből készülének, szakértő bizottságnak adta ki megbirálás végett. A leírás szerint egy ily léghajó 15—20,000 fruba kerülne és 3 ember, 80—100 mázsa teherrel férne el rajta.

Az „Alföld“ azt a hírt közli, hogy a je-lenlegi ötven forintosok helyett új ötven forintosokat fognak forgalomba hozni, mert a jelenlegieket rop-pant nagy mennyiségben hamisították és hamisítják.

Közöltük, hogy az illető miniszter a nyári szünet alatt M. Óvárot, Keszthelyen és Debre-czenben 5—6 hétig tartó gazdasági tanfolyamot rendeztet, s erre 72 tanítót veszen fel segély mel-lett. Most csak annyit adunk hozzá, hogy egy ta-nító 60 frttal segélyeztetik. A felekezeti hatóságok s tanfelügyelők vannak megbízva az ajánlásra, s ezen ajánlatok alapján a közoct. miniszter álla-pítja meg a segélyezőendők.

A közoktatási miniszter ez idén is néhány képezdei tanfelületet küld ki egy évre külföldre, egyenként 1,000 frt segélylyel. A pályázatok már gyűlnek is. Továbbá több tanítót 300 frt segély-lyel 5—6 hétre hasonlóképp külföldre küld tapaszt-alatok szerzése végett. Ugy tudjuk, a tanfelügye-lők teszik az ajánlatokat s csak olyanokat ajánl-hatnak, kik a német nyelvben elég jártassággal bírnak arra nézve, hogy a külföldi utazást haszno-síthatják. Nézetünk szerint a felekezeti hatóságok is fel kellett volna hívni a miniszternek aján-latok tételére.

A piski-petrozsényi vasutat következőleg írják le: A vonal legnagyobb építménye Krivádia és Banjica közt van. Itt van a merisori nagyszerű va-hid, melynek falai 14 öl magasek. A hid maga 10 öl széles nyílással bír. Ezen vonalon 8 alagut követi egymást, az első 60, a második 40, a har-madik 13, a negyedik 30, az ötödik 15, a hatodik 67, a hetik 83 s a nyolcadik 330 öl hosszú. Mindezen nyolcz alagut ezen rövid vonalon két állomás között fekszik.

Eredeti öreg ember. Alsó-Apsán él egy agg ember, az erdőben lakik, imájába mindig be-lefoglalja Vénust, így fohászakodván: áldott légy sz. Vénus!

A nagy-buni felbőszakadás által károsul-tak részére 500 frtot adományozott a pesti hazai takaréki-pénztár igazgató választmányja.

Az általunk már bővebben említett „The-mis“ című jogtudományi szaklap első száma f. hó elején megjelent.

Szerelmi történetecske. Egy szobafestő Pes-ten szerelmes volt egy szakszabóba, kit hűtlenek tapasztalván, egy nagy késsel megmádott; a nő sikoltására azonban rendőrség rontott a szobába, s elfogta Othellót, ki azzal menti magát, hogy ked-veát csak elrutitni akarta, azért, hogy ne sze-ressa más.

Az 1848-diki 49 dik honvédszázalój 3 ékesen himzett szalagja, melyet Damjanics tbrnok

özvegye a fentebbi zászlójának ajándékozott, mult hó 21-kén a nemzeti muzeumhoz került; Dobay Já-nos h. alezredes adta át, ki 21 évig őrizte.

Szeretetre méltó szobaleány. A budai he-gyek közt nyaraló L. urbölgy betonenként kétszer baza szokta küldeni szobaleányát Pestre, hogy se-lyemruháit szellőztesse meg. Legközelebb az uró is véletlenül a szobaleány után mindjárt lakására érven, szobáiból egy selyembe öltözött idegen nőt lát kimenni. Az urbölgy meggyőződött, hogy a selymes nőn saját ruhái vannak, kérdőre fogta a szobaleányt, s kislit, hogy ez a kőntösöket „szel-lyőztetés“ végett bérbe szokta adni, miből havon-ként 20 frt jövedelmé volt.

A honvéd törzstisztek albuma Egervári Ödöntől megjelent. Ötvenegy arckép és életrajz van benne.

Komikus intermezzo adta elő magát e hó 7 kén a budai szinkörben, Felvonás közt a zene-ker caárdást játszott. Ennek ballatára egy lobogó ingujju legény a karzaton felkerelkedett és ugyan-csak járta. Egy drabant megsokalva a jót, a le-gényt küllebbezni akarta, azonban a jegyszedőné közbenjárására most az egyszer megbocsátott, miért a legény a jegyszedőnének kezét csókolta, mi a közönséget még jobban mulattatta.

Több helyütt új divatu szobafűstölőket árul-nak. Ezek az öt forintosok mintájára készülték, s a rajz, a színezés, az irások elhelyezése annyira hasonlít a bankóhoz, hogy az, ki e fűstölők létezé-séről sem tud, első pillanaiban zavarba jő. — E fűstölők a vidékekre is igen elterjedtek, s mint írják legközelebb Veszprémben és Zalában is tür-tentek csalások vele. Mert a szegény paraszt előtt hiában vannak a fűstölők, öt forintonon írva: „a ki ezt igaznak nézi, hat botot érdemel“ stb. — Ő nem tudja olvasni, s igazi öt forintonon sem látott még annyit, hogy a kritikai különböztes önállóságra emelkedhetett volna képzelésében. Ilyeneket bizony könnyen megcsalhatnak ezekkel, mint megcsalnak már sokakat a játék pénzekkel. Szeretők, ha a belügyminiszterium egyszer mindenkorra tiltana minden olyan luxus-artiklust, — mely könnyen esa-lásra s ártatlan együgyűnek megrottására hasz-nálthatatik.

Necrolog. Ozdolai gróf Kun József, maga és gyermekei: gróf Klebelsberg-Thamburg Vilmos, József és Zdenko nevében mély fájdalommal jelenti, hogy felejtethetlen ferje, az illeték edes atya gróf Klebelsberg-Thamburg Vilmos cs. kir. kamaras és cs. kir. nyugalmasztó kapitány, folyó hó 6 kán délután 5 óraker, bélhártya-gyuladásban, jobb letre szenderült. A megboldogultnak hullt teemei f. hó 8-án d. u. 5 óraker b. monostorutczai 195. számú bázánál beszenteltetvén, ugyanakkor a grem-di családi sírbóltofognak ászállítatni, és ott f. é. július 9-én d. é. 9 óraker örök nyugalomra helyeztetni. Az erzesztelő szent áldozatok ugyancsak Gerenden folyó hó 9 kén délelőtt 10 óraker fognak az ottani udvari kápolnában az ezek urának bemu-tattatni. Kolozsvárt, 1870 július hó 7-én.

Kimutatás

a tordai kisegítő pénztár-egylet 1870. évi június havi forgalmáról.

Bevétel:

Pénztári maradék május hóról	3540 frt 82 kr.
Rendes és rendkívüli betételek	14,798 frt 57 „
Könyvdij	13 „ — „
Kamatokban	590 „ 25 „
Bélyegdíjban	31 „ 10 „
104 tagtól visszafizetett kölcsön	26,600 „ — „
Összes bevétel:	45,573 „ 74 „

Kiadás:

112 váltó mellett kölcsön	30,100 frt — kr.
Összes kezelési kiadás	96 „ 51 „
Bélyegre	31 „ 10 „
Betét visszafizetés	5,955 „ 21 „
Pénztári maradék	9390 „ 92 „
Összesen:	45,573 „ 74 „

Wolff Gábor, Májai István, Szentpéteri Antal, igazgató. könyvvezető. pénztárnok.

Kimutatás

a dézsi kisegítő pénztár-egylet forgalmáról 1870. április, május és június havi forgalmáról.

Bevétel:

Áthozatal márczius haváról	858 frt 79 kr.
Havi bevételek a 3 hó alatt	17,354 „ 50 „
Könyvdij 23 új tagtól	29 „ — „
Visszafizetett kölcsön	129,645 „ — „
Bélyegdíj	122 „ 15 „
Kamat, feldij és váltódij	2,617 „ 95 „
Összesen:	150,627 „ 39 „

Kiadások:

563 tagnak kölcsön	129,470 frt — kr.
Magyar kir. adóba 1869 ről	76 „ 90 „
Bélyegre	122 „ 15 „
Irodai kellékekre és nyomtat-ványokra	64 „ 95 „
Személyzet fizetésére	138 „ 20 „
Kamatba	36 „ 75 „
Tökevisszafizetés	17,402 „ 85 „
Pénztármaradék	3315 „ 59 „
Összeg:	150,627 „ 39 „

Dr. Szöcs Sámuel, Tatrasi Ferencz, igazgató. Turbucz Ferencz, Govrik Ferencz, könyvvezető. pénztárnok.

Színház, művészet.

— „Delila“, Sz er-dahelyi Kálmán jutalomjátékú szinrehozott birneves francia dráma, melyben kedves művés-z-nőket Sz. Prielle Kornelia asszonyt a mult év tavaszán már alkalmunk volt bámulni, az akko-rinál is fényesebb sikerrel folyt le szombaton jul.

(297)

(1-1)

A bethleni takarékpénztár

üzletét folyó év július 15-én megkezdi.

Hivatalos helyisége Bethlenben gróf Bethlen Sándor házában leendő.

Ügyleti idő szerdán és pénteken d. e. 10 órától d. u. 1 óráig.

Az intézet **ügyletköre** egyelőre:

1. Pénzek elfogadása betéti könyvecskére 5% kamattal.
2. Előlegezés, magyar és osztrák állam- és hitelpapírokra.
3. Váltók és állam központi pénztárutalványok leszámítolása.
4. Kamatozó magyar és osztrák állam-kötvények és záloglevelek vásárlása.
5. Közhasznú és jótékony célokra tett adományok, vagy hagyományok kamathalmozással való kezelése.
6. Közhivatalok vagy községek letéteményezett pénzei kezelése.

Bethlen, július 6-án, 1870.

A bethleni takarékpénztár igazgatósága.

B. Bánffy Dezső, gr. Bethlen Béla, Bernádi Dániel,
igazgató. választmányi elnök. titkár.

„Victoria“ bizt. társaság Kolozsvártt.

Van szerencsénk az erdélyi t. gazdasági társaság tudomására juttatni, hogy a olyó ideigre

a jégkár elleni biztosítást

már megkezdettük.

Bizalommal hívjuk fel annál fogva t. feleinket biztosításait az idén is társaságunknál tenni meg, általában pedig a t. gazdasági társaságot a „Victoria“ hoz csatlakozni, mely:

1. mint erdélyi társaság a legelőnyösebb díjakat szabja s (nem tekintve a lehető kérésre) biztosítóinak

„tiz száztól“

1. díjleengedést nyújt már a biztosítás megtételénél;
2. központja közelségénél fogva a károkat nem csak késedelem nélkül felveheti, de azonnal (esetleg már a helyszínen) fizetheti is;
3. aratás, illetőleg szüret utáni lejárati váltókra is biztosít;
4. a helységek nézt az eddigittől eltérő kedvezőbb díjszabályozást hozott be;
5. egész községek tömeges jégbiztosításainál a tavalyi rendkívüli kedvezményeket az idén is megadja;
6. a kárfelvételi költségeket egészen maga hordozza, és végre
7. a jégbiztosítással kapcsolatosan azon t. feleknek, kik eddig tűzben nem nálunk biztosítottak, most ha jégbiztosításukkal együtt tűzbiztosításukat is feladják, ez utóbbiak rendes díjából is

tíz százalékot

elenged.

Közelebbi felvilágosítással, szükséges nyomtatványokkal stb. a minden nagyobb helységben felállított ügynökök készségesen szolgálnak.

A „Victoria“ biztosító társaság
vezérügynöksége Kolozsvártt,
(u. piac, gr. Kemény S. ház.)

(200) 8-*

Nyavalyatörésben (Fallsucht) szenvedőket

levél általi uton gyógyít a nehézkór valódi orvosa **Dr. Killisch**
O. Berlinben, jelenleg Louisenstrasse N. 45. Eddig 100-nál
több nyavalyatörést gyógyított meg. (97) 12/7 (46-156)

Magy. kir. díj-sorsjegyek az 1870-ik évről.

Főnyeremény **250.000** frt. Legkisebb nyeremény **104-200** frt.

Huzás **1870 augusztus 15-én.**

Törvényesen bélyegzett

Részletjegyek

20 m. kir. sorsjegyekre játék társulatban

6 frtjával,

havi fizetés mellett. Az utolsó részlet lefizetése után minden részvényes kap **egy m. kir. díj-sorsjegyet.**

az összeg készpénzben beküldése, vagy utánvét mellett.

Nyeremény listák ingyen.

Részjegyek,

addig érvényesek, a míg azokra a 250,000 frtől 104-200 frtig terjedő nyeremények egy huszad része nem esett:

7 frtjával,

10 darab 68 frt. 20 darab 135 frt.

Rothschild és társa.

Bécs, Postgasse Nro. 14.

(298)

(1-10)

Bélyegmentes.

(293)

(2-*)

10,000

vasut munkás

állandó munkát kap, **1 forint** napi bér mellett, a Nagy-Szeben mellett épülő vasutnál.

A jelentkezések a nagy-szebeni vasuti műhelyben, a város végén, a medgyesi út mellett megtehetők.

(294)

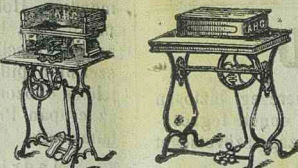
12/7

(1-6)

Jelentés

varrógép-kereskedőkhöz!

Csak nagyban.

Csak nagyban.

Minden rendszer szerinti
varró-gépek,
gomblyuk-gépek,
keztű-varró-gépek,
fűzőlyuk-gépek.

Árleszállításomról

kérem tudomást venni.

Minden megrendelés azonnal teljesítendő, miután sok ezer gép van raktáron, s elárulások képesek az én gépeim árulásával részlet-árakat tetemesen módosítani és még is annyi nyereségük lesz, mint volt eddig a magasabb árak mellett.

Képes árjegyzékek ingyen.
Részletben nem árulatik, tehát magánosok tudakozásai nem vétetnek tekintetbe.

CURJEL H. ALBERT.

Bécs, Mariahilferstrasse 70.

(301)

(1-3)

Haszonbér.

Pánczéleseken Kolozsvár környékén egy birtok 4 vagy 6 évre haszonbérbe adandó. A birtok áll 260 hold mivélés alatti földből jelenleg 300, esetleg 500 forint tiszta jövedelemmel, kényelmes lakkkal és gazdasági épületekkel ellátva; helyt van hetenként vásár és évenként 2 országos vásár. Értekezni lehet a helybeli posta útján Pánczéleseken tulajdonos

BODOR KÁROLYLYAL.

Demjén László

könyv-mű- és hangjegyekereskedésében

KOLOZSVÁRTT.

Főpiac:

legújabb könyvek, képek,

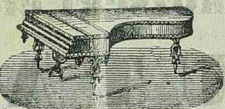
HANGJEGYEK

valamint kitiűb

Bécsi zongorák gyári áron

folyvást kaphatók.

(244)

(286)

(3-3)

! Eladó deszka!

A gyulai uradalomnak ezerekre menő fenyő-deszkái eladók, melyből Kolozsvártt s Gyaluban raktár van állítva, hol is megtekinthető, s tetszés szerinti vastagságu megrendelhető.

Raktárak: Gyaluban, t. **Lázár István.**
Kolozsvártt, ifj. **Tauffer Ferencz** uraktál.

(121)

12/7

(2-3)

Hogy dr. **POPP J. G.**

ANATHERIN SZÁJVIZE

Bécsben, a foghús vérzése és odvas fogak kellemetlen büze ellen házamnál sikerrel használtatott, ezennel bizonyítom.

MALJEVACZ PÉTER, s. k. Alispán.

Kapható: Kolozsvártt: **WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. ENGEL J.** és **BINDER** gyógyszerészek és **KARVÁZY J. Tordán:** Wolf gyógyszerész. Dévény: **Krémer Sámuel.** Debődn: **Bosniaki és Gergely.** Mádgyesen: **Folbert gyógyszer.** Nagy-Enged: **Oberth J. gyógyszer.** M. Váradhelyt: **Fogarasi D.** és **Bucher.** Szászvároson: **Leonhardt.** Szász-Régenben: **Traugott és Wachner.** Zilahon: **Weiss gyógyszer.** Sz.-Somlyón: **R. Tarsa Ign. Kézd-Váradhelyt:** **Nagy Jakab.** Büszörvényben: **Lányi J. gyógyszer.** Nagy-Bányán: **Papp gyógyszer.** N.-Károlyban: **Jellinek gyógyszer.** Széner-Váradhelyt: **Gerber gyógyszer.** Szebenben: **Sill Mih., Müller gyógyszer.** Zóher, Steiner. Brassóban: **Fabik gyógyszer.** Jekelius gyógyszer. Ankon C. és társa. **Károly-Fehérvártt:** **Wagner könyvtáros.** Segesvártt: **Markus Fr. Teutsch J. B. Misselbacher.** Deszterczen: **Dietrich és Fleischner.** Targovits Ed. Nussbeck, Textoris G. M. Nyiregyháza: **Bacsai B. gyógyszer.** Reich, Pavlovich. Balázfalodn: **Fülep és társa.** N.-Almdson: **Beck M. Gy.-Sz.-Miklósán:** **Mikó M. Sz.-Udvarhelyt:** **Bezásai Em. Földvártt:** **Temmer E. Brassóban J. v. Müller, gyógyszerész.**

Ablak-roulett-ek, (függönyök)

a legcsinosabb festvényekkel díszítve, melyek különösen nyáron a nap-sugarak, legyek, szunyogok sat. kirekesztésére alkalmasok s a szobában kellemes félmohályt terjesztenek; továbbá

fénykép-albumok

25, 50, 100 és 200 különféle nagyságu fényképre a legújtanosabban kaphatók; (284) (4-6)

Monogrammmok

legszebb párisi minták szerint levélpapírra és borítékra, rövid idő alatt kiállítva megrendelhetők; végre:

Gőzben főtt **gyümölcsök** és bárminek víz és lég elleni lekötésére a drága lantorna helyett a legbiztosabb, czélszerűbb, tisztább és sokkal olcsóbb a penészháritó

Angol pergament-papír,

mely az eddig használt pergament-papírokat **jóság** és **tartósság**-ra nézve hasonlíthatlanul felülmulja, **ive 5, 8 és 10 kron**

kapható **Stein János** papír-kereskedésében Kolozsvártt.

(45)

12/7

1870.

(11-*)

Valódi

MOLL SEIDLITZ-PORA

mely a párisi múkiállításon arany-érmert nyert.

Középponti raktára a „**Gólyához**“ czimzett gyógyszerár Bécében, és egyedül az alább megnevezett raktárakban kapható.

Figyelmeztetés. Miután tapasztaltam, hogy az ugynevezett **Seidlitz-por** használati utmutatásokkal árultatnék, melyek szóról szóra az enyim szerint utánozva, a közönség csalódására, még saját nével-aláírásomat is viselik, s ily módon azok külsőjokról itélve saját gyártmányaimmal könnyen felcserélhetők lévén, bátor vagyok azért ezen hamisítások ellenében óvást mindenkit azon megjegyzéssel figyelmeztetni, mi-szeint az ilyenmű szerekek megkülönböztetése végett, „**az általam készített Seidlitz-por minden katulyája és minden egyes adag papír-burkolata hivatalos őrizmény alatti saját véd-íparjeggyemmel van ellátva.**“

Ára egy bépecsélt eredeti skatulyának 1 forint oszt. ért.

Használati utasítással minden nyelven.

E porok számtalan, rendkívüli esetben bebizonyult gyógyhatásuknál fogva minden eddigelő ismert házi gyógyszerek közt bizonyára a legelső helyre méltandók. A császari nagy birodalom minden részéből hozzánk beküldött több ezernyi hálaírat részletes biznyitványul szolgál, hogy azok főzött dugulás, emésztelenség és gyomorégés, továbbá görcsök, vesebetegség, idegaj, szívdobogás, ideges főfájás, vertorlódás, közhányó, vészterület, s végül hysteria, hypochondria, tartós hányási inger stb. esetében a legjobb eredménnyel használtattak, s a legártalmasabb gyógyeredményt vnyitak ki. Ezen, már nagy csomaggá nőtt levelezés számtalan bizonyítványait tartalmazza azon szenvedőknek, a kik gyakran, miután az allopathia és vizgyógymodot használtak, ezen egyszerű házi szerhez folyamodtak és egészségüket egyszerre és állandóan visszanyerték. Ezen elismerési iratokban a nép majd minden osztálya u. m. tanítók, kereskedők, kézművesek, m. észek, mezoi gazdák, tanárok, hivatalnokok, katonák, sőt gyógyszerészek és orvosok is, valamint több oly mindkét nemből való egyének képviselvék, a kiknél azelőtt a leghíresebb gyógyforrások a legkisebb könnyebbülést se idézték elő és a kik csupán a valódi Seidlitz Porok rendszeres használata által lettek tökéletesen egészségesek.

Valódi minőségben kapható **osupán csak**

Kolozsvártt: **BINDER K.** (ezelőtt Ritter) gyógytárában b.-monostor-utca a városi Redoute során; továbbá **Wolff J., dr. Hintz György** és **Engel J. gyógytáraiban.**

Beszterczen: Szongot György.

Brassóban: Jekelius F.

M.-Vásárhelyt: Jeney Károly és

Bucher M.

Nagy-Károlyban: Schöberl.

Nagy-Szebenben: Müller gyógyszer.

A fennebbi cézeknél létezik még ezeken kívül a

N.-Váradon: Jánky Antal.

Szegvártt: Teutsch J. B.

Szászsebesen: Binder F. gyógyszer.

Szerdahelyt: Schimert F. gyógyszer.

Zilahon: Harmath S. F.

norvégiai „Bergen“ városból való

valódi

DORSCH-MÁJHALZSIROLA J

raktára is.

Ára egy nagyobb üvegek 1 frt. 80 kr. egy kisebbnek 1 frt. o. é.

Az üvegek el vannak látva védmárcokkal és kimerítő használati utasítással. Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltaik és czink-pakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legújabb és leghatályosabb májhalzsirola faj a dorschhalaknak legmondosabb egybegyűjtése és kivilágosítása által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a bepecsételt üvegekben lévő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsirolaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelesebb gyógyyszer a mell- és tüdőbajokban, scrophulus és rachitis, közhányó és eszű, idült borküítés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban legsikeresebben alkalmaztatik.

MOLL A. gyógyszerész Bécsben, „zum Storch“, Tuchlauben.

Adatia pentru Scoala - BCU Cluj-Napoca.